

Job 1:1-2:10 | Lijden zonder reden

‘Waarom moet mij dit overkomen?’ Het leven is niet eerlijk. Maar hoe zit dat met God? Daar kan Job over meepraten. Van de ene op de andere dag raakt hij alles kwijt. Door toedoen van God. Zonder reden. Wat moet je daar toch mee?

Voor wie deze preek in een kerkdienst wil gebruiken: graag ontvang ik een melding op hmveurink@gmail.com. Dan stuur ik ook de bijbehorende powerpoint toe.

Liturgie

Zingen: Opwekking 717 (Stil, mijn ziel)

Stil gebed

Votum en groet

Zingen: Psalmen voor Nu 130 (Uit de diepten)

Gebed

Kinderen naar club

Wetslezing: Deuteronomium 10 : 12 – 22

Zingen: Psalm 112 : 1 en 2 (LvK = GKB)

Lezen: Job 1 : 1 – 2 : 10

Zingen: Psalm 102 : 1, 2 en 5 (LvK = GKB)

Preek

Zingen: Bid met mij (Sela)

Kinderen terug

Onderwijs en viering avondmaal

Zingen: LvK Gezang 293 : 1, 2 en 4

Gebed

Mededelingen

Collecte

Zingen: Opwekking 770 (Ik zal er zijn)

Zegen

Lijden zonder reden

Inleiding

dia 1 – bloemetje

Wij geloven niet zo in 'zomaar'.

Als ik 'zomaar' een bloemetje voor Hanneke koop,
is er altijd wel een reden te bedenken.

Ik wil iets goedmaken,

bijvoorbeeld dat ik te veel avonden heb gewerkt,
ik wil graag dat Hanneke iets voor me doet,
zoals mijn overhemden strijken,

of ik wil gewoon laten zien dat ik van haar houd
en dat ik blij ben dat ze mijn vrouw is.

Wat de reden ook is: het is niet 'zomaar'.

'Zomaar' is als een wildvreemde je op straat een bloemetje
aanbied.

We hebben van jongs af aan geleerd dat te wantrouwen.

'Nooit een snoepje van een onbekende aannemen.'

Waarom zou iemand je 'zomaar' een bloemetje geven?

Wat moet 'ie van je?

Probeert hij iets te verkopen?

Maakt hij reclame?

Er moet toch een reden zijn!

dia 2 – duw

Nu is een bloemetje krijgen nog leuk.

Hoe moeilijk het ook te geloven is dat je iets 'zomaar'
krijgt,

uiteindelijk accepteren we het gewoon.

Heb jij ook eens geluk.

Maar hoe zit het met nare dingen?

Iemand geeft jou 'zomaar' een harde duw,
waardoor jij struikelt.

Dat wil er bij ons gewoon niet in.

Na de eerste boosheid komt vanzelf

de vraag waarom iemand zo doet.

Het is zelfs een begrip geworden, 'zinloos geweld',
alsof geweld nog erger is als er geen reden is.

Misdadigers proberen we te begrijpen
door een motief te zoeken voor hun daden:
er moet toch een reden zijn?!

dia 3 – lijden zonder reden

Die is er niet altijd.

Het leven is nu eenmaal niet eerlijk,
en we zijn er aan gewend geraakt.

Maar van God verwachten we iets anders.

Genade is nog tot daar aan toe,
maar als we lijden, dan zal God daar een goede reden voor
moeten hebben!

Tja, en dan lees je Job 2:10, waar God tot Satan zegt:

'Job is nog even onberispelijk als altijd,
en jij hebt mij ertoe aangezet hem zonder reden te gronde te
richten.'

Zonder reden! Zomaar!

Vanmorgen staan we vanuit Job stil bij lijden zonder reden.

1. Het boek Job

dia 4 – het boek Job

Eerst over dat boek, Job.

De komende weken houden we ons met Job bezig,
niet alleen in de kerkdiensten, maar ook met een
bijbelleesrooster.

Vorige week zat het in de postvakjes, en als je te gast bent
of nieuw:

er ligt nog een stapel roosters op de statafel in de hal.

We willen in 6 weken het hele boek Job doorlezen,

je kunt het op je kring ook bespreken,

en we sluiten het project af met een bijzondere
dankdagviering.

In de preken over Job die ik ga houden

probeer ik je ook een beetje op weg te helpen

bij het lezen van het boek.

dia 5 – wijsheid over God en het lijden

Hoe moet je Job lezen?

Belangrijk is dat Job een van de zogenoemde 'wijsheidsboeken' is.

In de bijbel zijn dat er in ieder geval 3: Spreuken, Prediker en Job.

Soms worden ook de Psalmen en Hooglied er nog bij gerekend.

In deze boeken gaat het om wijsheid, om het goede leven.

Uiteindelijk komt het hierop neer, Spreuken 9:10:

'wijsheid begint met ontzag voor de Heer,
inzicht is vertrouwdheid met de Heilige.'

We hebben het vanmorgen al gezongen, met Psalm 112,
een typische wijsheidspsalme.

Ook een heel stellige Psalm:

als jij God dient, zul je gezegend worden.

We lazen het ook in Deuteronomium, en in Spreuken vind je het vaak.

'Wie goed doet, goed ontmoet.'

Maar wat nu als jij God dient,

maar je merkt niets van zijn zegen,

het is voor jou zelfs tegenspoed op tegenspoed?

Dat is de vraag waar het in Job om draait!

dia 6 – historische achtergrond is onbekend

Een moeilijke vraag is of Job waargebeurd is.

Job staat in de bijbel niet tussen de geschiedenisboeken
maar tussen de wijsheidsboeken.

Het zou kunnen dat Job een soort gelijkenis is met een wijze
les.

Die mogelijkheid houd ik in ieder geval open.

Dat het een precies verslag is van wat er gebeurd is met Job
en welke gesprekken er vervolgens gevoerd zijn, dat lijkt mij
sterk.

Vooraf die gesprekken zitten daarvoor veel te poëtisch in
elkaar.

Een andere optie is dat Job wel degelijk heeft geleefd, heel lang geleden, misschien in de tijd direct na Noach, en dat zijn verhaal van vader op zoon, van moeder op dochter, is doorverteld.

Tot iemand het heeft opgeschreven, die zelf een duidelijke boodschap in het verhaal heeft gelegd. Daar houd ik het maar op.

Net als sommige films zijn gebaséerd op een waargebeurd verhaal.

Hoe dan ook: het gaat in Job om de boodschap.

dia 7 – Job 1 en 2: de proloog

Nog 1 opmerking over het boek.

Job heeft een duidelijke opbouw.

Wat wij hebben gelezen, Job 1 en 2, is de proloog.

Hier worden de vragen gesteld, nog geen antwoorden gegeven.

Lees het als een inleiding op het vervolg.

2. Lijden zonder reden

dia 8 – lijden zonder reden (runderen)

Hoogste tijd om naar Job zelf te gaan.

We maken kennis met Job.

Een rijke man, schatrijk!

(vraag aan veehouder) Hoeveel koeien heb jij?

Job had 7.000 schapen en geiten, 3.000 kamelen,

1.000 runderen en 500 ezels – totaal meer dan 11.000 dieren!

Dat zijn dus, even snel rekenen, ... boerderijen vol!

En dat in een tijd waar je al blij was met 1 koe

om in je levensonderhoud te voorzien.

dia 9 – de inzet: Job heeft het lijden niet verdiend

Toch is Jobs rijkdom niet het eerste wat van Job gezegd wordt.

Het eerste is dit: 'Job was rechtschapen en onberispelijk, hij had ontzag voor God en meed het kwaad.'

Job staat goed bekend, bij mensen én bij God!

Hoe belangrijk God voor Job is, wordt verder uitgewerkt:

Job brengt offers voor zijn kinderen,

omdat hij bang is dat zijn kinderen God vervloeken.

Jobs grootste zorg is niet hoe hij zijn rijkdom verder kan vergroten,
maar dat God zijn kinderen vasthoudt!
Job is zo'n man waar het in Spreuken over gaat:
iemand met ontzag voor de Heer, iemand die Gods zegen mag verwachten.

Dat is de inzet van het boek:

Job is een rechtvaardig man, en wat er verder ook met hem zal gebeuren,
laat niemand van Job zeggen dat hij het aan zichzelf te wijten heeft!

dia 10 – het experiment: hoe zuiver is Jobs geloof?

Het verhaal gaat verder.

We krijgen een blik op een vergadering van de hemelbewoners.

Een van de aanwezigen is Satan.

Tussen God en hem ontstaat een gesprek.

God is blij met Job, bijna trots,

en hij vraagt Satan of hij het ook gezien heeft.

Het is dus God zelf die over Job begint!

Satan had Job ook wel gezien, maar het beviel hem niets.

Hij ging snel weer verder: aan Job viel geen eer te behalen.

Maar nu God erover begint...

'Ach ja, natuurlijk heb ik Job gezien.

Kan ook niet missen he, zijn dieren lopen overal.

Lekker makkelijk trouwens, dat geloof van hem.

U hebt hem gewoon omgekocht!

De beste man heeft al zijn rijkdom aan u te danken,

logisch dat hij u te vriend wil houden.

Nee, waar ik benieuwd naar ben:

wat blijft er van Jobs geloof over als u alles van hem afpakt?'

Een interessante vraag.

Waarom geloof jij eigenlijk?

Om de voordelen die het geeft?

Geloof je voor jezelf?

Of gaat het je alleen om God?

Of waarom vind je het zo moeilijk om te geloven?

Is het omdat je niet merkt dat geloven werkt?

Zoek je wat je er aan hebt, in plaats van God zelf?

Onze motieven om te geloven zijn niet altijd even zuiver...

God geeft Satan toestemming voor een experiment.

Satan wrijft zich in de handen: hij mag helemaal los gaan op Job.

En hij levert geen half werk.

De ene na de andere ramp treft Job.

Hij krijgt de tijd niet om het op zich te laten inwerken: steeds staat de volgende bode klaar met nog meer slecht nieuws.

Van de ene op de andere dag raakt Job alles kwijt!

Zijn dieren, zijn vastgoed, zijn knechten, zijn kinderen, en in de volgende ronde zijn gezondheid.

Het is alsof Job bij elk bericht dieper de grond in wordt gedreund.

Tot er niets meer van die integere zakenman met zijn machtige imperium over is.

Dan trekt mevrouw Job haar mond open.

Sympathiek mens!

'Vervloek God toch!'

Ja, als Gód hier achter zit...

En toch...

Het was Jobs grootste angst:

dat zijn kinderen op een dag God zouden vervloeken.

Nu vraagt zijn vrouw hem hetzelfde te doen.

Maar Job kan het niet.

'Ondanks alles zondigde Job niet en sprak geen onvertogen woord.'

Satan kan afdruipten: Job heeft het experiment glansrijk doorstaan.

Niets dan bewondering voor Job!

Hij gelooft zomaar, zonder reden.

Maar ik vraag me af: zou mijn geloof het hebben overleefd?
Dan kom ik bij Jezus.
Jezus, die best op Job lijkt.
Minstens zo rechtschapen en onberispelijk als Job.
Ook Jezus wordt zwaar op de proef gesteld,
en bewijst zo voor eens en altijd dat zuivere liefde bestaat!
En dan zegt Paulus in Romeinen 8:
'Wie zal Gods uitverkorenen aanklagen?
God zelf spreekt hen vrij!
Wie zal hen veroordelen?
Christus Jezus, die gestorven is,
meer nog, die is opgewekt en aan de rechterhand van God zit,
pleit voor ons.'
De aanklager, Satan, staat met lege handen!

dia 11 – de reden: is er niet...
Terug naar Job.
Zijn geloof is hij niet kwijt.
Maar dat is ook het enige dat hij gehouden heeft.
Waarom? Is er een reden?
Nee: die is er niet...
Job 2:3: 'Jij, Satan, hebt mij, de Heer, ertoe aangezet
hem zonder reden te gronde te richten.'
Jobs lijden is zonder reden!
Voor het vervolg van het boek is dat heel belangrijk.
Jobs vrienden blijven redenen zoeken.
Maar er is geen reden.

Lijden zonder reden bestaat.
Het klinkt misschien gek, maar ik ben daar blij mee!
Als lijden een reden heeft,
dan kun je met die reden het lijden weer goed gaan praten.
Dat hoeft niet!
Maak het lijden niet lichter dan het is.
Soms is het pikzwart, is geen zinnig antwoord te geven op de
waarom-vraag.
Bij Job krijg je daarvoor erkenning!

Bovendien hoef je jezelf dus ook niet te kwellen met de vraag waar je dat lijden toch aan verdiend hebt. Zo werkt het niet: in de zwartste nacht hoef je gelukkig niet ook nog aan jezelf te gaan twijfelen!

Ook Jezus leed, zonder reden. Zonder uitzondering deed Jezus wat goed was. Zijn goedheid bracht hem aan het kruis. En daarom kan Paulus zeggen, weer Romeinen 8: 'Ik ben ervan overtuigd dat het lijden van deze tijd in geen verhouding staat tot de luister die ons in de toekomst zal worden geopenbaard.' Het lijden heeft niet het laatste woord! 'Wij weten dat voor wie God liefhebben, alles bijdraagt aan het goede.' Het lijden mag dan geen reden hebben, door Jezus is het nooit zinloos!

3. Is dat wel eerlijk van God?

dia 12 – is dat wel eerlijk van God?
De grote vraag die ik overhoud bij Job:
is dat wel eerlijk van God?
Waarom doet God mee aan die satanische spelletjes?
Wie is God eigenlijk?

dia 13 – uitvluchten: 1. Job 1-2 als antwoord?
Je kunt gaan zoeken naar uitvluchten, om God te verdedigen.
Bijvoorbeeld dat Job 1 en 2 het antwoord al geeft: Job moest lijden om zijn geloof te bewijzen.
In mijn voorstudie kwam ik dat ook tegen: dat geprobeerd wordt aan te tonen dat God niet anders kon dan meegaan in het spel van Satan. Ik vind dat erg onbevredigend.
Moet Job lijden omdat God zo nodig iets aan Satan moet bewijzen?!
Als ik Job was zou ik die uitleg niet pikken.

Job krijgt die uitleg dan ook niet.
Ook niet aan het einde van het boek.
En als Job het niet als antwoord krijgt,
dan kunnen wij het ook niet als antwoord lezen.

dia 14 – 2. het is Satans schuld
Een andere uitvlucht is Satan de schuld geven.
Ook die route wordt afgesneden.
God neemt zelf de schuld op zich!
Wat God doet en wat Satan doet, het loopt door elkaar heen.
Bovendien staat God duidelijk boven Satan.
In Job staan de machten van goed en kwaad niet tegenover
elkaar.
Satan staat ver onder God.
God kan zich niet achter Satan verschuilen.
Dat doet hij ook niet.

dia 15 – God is geen boekhouder maar ‘soeverein’
Is God wel eerlijk?
Ik denk dat Job ons vertelt dat we ons beeld van God moeten
bijstellen.
God is geen boekhouder, die keurig bijhoudt wat we doen,
eenmaal per jaar de balans opmaakt,
en komt met een verrekening, in de vorm van zegen of straf.
God is, met een moeilijk woord, ‘soeverein’.
God wordt niet door logische redenen gedwongen iets te doen.
Wat God doet komt uit hemzelf.
Hij geeft het goede, zelfs zijn Zoon, zonder reden.
Dan moeten we ook aan het kwaad niet gaan rekenen.
Want een God die het kwaad geeft als straf,
kan het goede slechts als beloning geven.

Nee, laat het onbegrijpelijke staan.
Job roept vragen op.
Dat is ook precies de bedoeling van dit deel van het boek: de
proloog.
Satan is te begrijpen, God niet.
Maar God is te vertrouwen!

4. Aanvaard goed en kwaad

dia 16 – betrek je God in voorspoed en tegenspoed?

Ik hoop dat je dat kunt: God vertrouwen.

Zoals Job zegt: ‘al het goede aanvaardden we van God, zouden we dan het kwade niet aanvaardden?’

Een vriend die bij een zwaar auto-ongeluk goed wegkwam, zei eens: ‘nu danken we God dat hij mijn leven heeft gespaard en dat ik geen blijvende gevolgen aan het ongeluk overhoud.

Maar als het anders was afgelopen?

Zouden we God dan net zo vanzelfsprekend betrekken?’

dia 17 – wat er ook gebeurt: houd vast aan Christus!

We beginnen vandaag met een nieuw kerkelijk seizoen.

Misschien gaat het je voor de wind,

of misschien zit het leven je tegen.

Misschien heb je zin om er weer tegenaan te gaan,

of misschien zie je er wel als een berg tegenop.

Misschien zit je vol vreugde,

of misschien vol wanhoop.

Misschien lacht de toekomst je tegemoet,

of misschien zit je midden in de brokstukken van het verleden.

Hoe je hier ook zit: houd je vast aan Christus!

Satan wil niets liever dan dat we afstand van Jezus nemen.

Je gaat toch niet mee in zijn leugens?!

Klamp je vast aan Christus:

het is de enige manier dit seizoen vol te houden.

dia 18 – avondmaal

Zo gaan we ook het avondmaal vieren.

Als mensen die het ook niet weten, die vol vragen zitten, maar willen vasthouden aan Christus.

Die weigeren in Satans kille logica mee te gaan.

Laat het avondmaal je vertrouwen voeden.

Nog 1 keer Romeinen 8:

‘Maar wij zegevieren in dit alles glansrijk dankzij hem die ons heeft liefgehad.

Ik ben ervan overtuigd dat dood noch leven,

engelen noch machten noch krachten,
heden noch toekomst, hoogte noch diepte,
of wat er ook maar in de schepping is,
ons zal kunnen scheiden van de liefde van God,
die hij ons gegeven heeft in Christus Jezus, onze Heer.'
Amen.